

PERTEV BORATAV

Paris

28.1.1964

Muhterem Kardeşim Tayyip;

Mektubuna nasıl sevindik, bilemezsin. Artık sıhhatin yoluna girmiş demektir. Her şeyden evvel her gün, gittikçe iyi olduğuna inanmak lazım, iç dünyamızın nasıl bir fonksiyon ile işlediğini bilmiyoruz. Nikbîn olmanın bunun üzerinde büyük bir tesiri olduğu muhakkak, hayatımızın her safhasında ufak tefek şeylerden olsun tesirinden kurtulmasını bilsek önümüzdeki günleri daha mesut yaşarız elbette. Bu sıhhat meselesinde de böyle, elbette insan kendini dinlemeli, ama hiç olmazsa ufak tefek arızalara boş vermesini bilmeli. Bir defa bir yerde okumuştum, Amerikalılar sabah kalkar kalkmaz yüksek sesle gülmek için vesileler ararlarmış, bulamazlarsa yine de kahkaha atarlarmış. Bu işte bir mübalağa olsa bile başlayan güne gülerek, nikbîn görmesini tavsiye etmek güzel bir şey. Saadetimizin sırrı nikbîn olmamıza bağlı, biz Türkler ırk olarak da biraz içimize dönük insanlarız. Etrafımızdan çok içimizle konuşuruz. Öyle olunca da cesetmum oluyoruz. Fransızlara bakıyorum, çeneleri hiç durmaz, radyolarında, televizyonlarında müzikten çok çene vardır. Otobüste, metroda yollarda hep şakalaşır gibi konuşurlar. Şaraptan, kadından bahsetmesini ne güzel bilirler. Bunlar da onlara ayrı bir canlılık veriyor. Biz de biraz onlara benzesek hayatımız başka olur galiba...

Tayyipcğim, bu sabah Bazen'in dersine gideceğiz. Yarım saat sonra hazır olmak lazım, erkenden çayı koydum, kahvaltı hazır olsun diye. Oturdum sana yazıyorum. Bu defa mektubumun arası biraz uzadı. Pertev Bazen ile birlikte dört günlük bir seyahat yaptı, dün döndüler. Senin adresin onun küçük defterindedir. Onu da yanında götürmüş. Jean Deny'yi tanırısın, büyük Fransız Türkoloğu, geçenlerde öldü. Kütüphanesinin bir kısmını buradaki Türkoloji Enstitüsüne bırakmış, daha çok dosyalarını, el yazmalarını falan. Karısı bu iş için Bazen'i ve Pertev'i çağırdı. Vojlerde bir kasabada şato gibi evleri varmış, dört gün orada kütüphanede çalıştılar. Pertev diyor ki; Jean Deny en küçük meselelerde bile o kadar titiz ve muntazam çalışmış ki, hayran olmamak kâbil değil. Çok büyük bir lügat hazırlıyormuş. Binlerce binlerce fiş öylece kaldı. İnşallah bir insan çıkar da onun eserini tamamlar.

Türkçeye büyük bir dünya kazandırmış bir insan...

Karısı yetmiş beş yaşında imiş, çivi gibi sıhhatli canlı bir insanmış. Hem de göğsünde senelerdir kanser varmış, ameliyat da ettirmemiş, gayet muntazam muayenelerini ve tedavilerini yaptırmıyormuş. Üç oğulları iki de kızları olmuş. Oğlunun biri üniversitede Fizik Profesörü, ikincisi mühendis, üçüncüsü kendi gibi Türkolog imiş, hem de müthiş kabiliyetli bir genç. Daha ilk çalışmalarında eserler vermeye başlamış. İkinci cihan harbinin son senesinde gönüllü olarak gitmiş, çok genç imiş, harp bitmeden bir ay evvel cephede bir kurşunla ölmüş. Ben de Deny'yi tanıyorum. Yaşlanmıştı son senelerde adam akıllı, ama öldü yine de insana dokunuyor.

Pertev önümüzdeki ay içinde Fundamenta için Almanya'ya gidecek. Bütün yazıların tam bir kontrolden geçmesi lazım, ondan sonra iş bitiyor demek, sadece indekse iş kalacak. Hayırlısı ile şu iş bir bitse, bilhassa Pertev büyük bir yükten kurtulmuş olacak.

Zeki Velidi'nin son hezimetini herhalde duymuşsundur. O Hindistan'daki kongreyi bu meseleyi alevlendirerek bir harp sahası haline sokmayı ve muzaffer bir kumandan gibi Türkiye'ye dönerek matbuatı ateşlendirmeyi düşünüyordu. Bunu ben kongreden evvel adeta sezmiştim. Hakikaten üzülüyorum. Teferruatı uzun, yapmadığı halt kalmamış orada hakikaten. Kongrenin bu işle ilgili sekiyonunda ve umumi heyette müteaddit müracaatlarla ve hileli yollarla bir şeyler elde etmeye çalışmış, orada da ayrıca rezil kepaze olmuş. Bazen ve Şel orda idiler biliyorsun, velhasıl orada da bütün ilim adamları karşısında beş paralık haysiyeti kalmadı. Teferruatı uzun, eğlenecek çok tarafları var. Bir gün görüşsek anlatması tatlı bir mevzu. Bilmem şimdi bu hal ile neler yapmayı düşünüyor hâlâ. Pek merak ediyorum.

Paris'in kışı devam ediyor, gök hep gri, zaten bu gri Paris'in klasik rengidir. Binaları da, sokakları da şehrin üstüne inen havası da hep gridir.